

HOOFDSTUK ÉÉN

De ring in de put

Het rijk van de naga's

En Vaishampayana vertelde koning Janamejaya verder.

De zonen van koning Pandu doorliepen alle reinigende riten die de Veda voorschrijft, en ze groeiden op als prinsen in het huis van hun vader. Als ze met de zonen van Dhritarashtra speelden, bleek telkens dat ze sterker waren. In snelheid, in het raken van een doel, in eten en in het opgooien van stof was Bhima de zonen van Dhritarashtra allemaal de baas. Hij trok hen aan hun haren en liet hen met elkaar vechten, en hij lachte er de hele tijd bij. Honderdeen kinderen vol kracht waren het, en hij versloeg hen alsof het er één was. Hij greep hen bij het haar, gooide hen neer en sleepte hen over de grond, zodat de een zijn knieën brak, de ander zijn hoofd, een derde zijn schouders. Soms hield hij er tien tegelijk onder water tot ze bijna dood waren. Klommen de zonen van Dhritarashtra in een boom om vruchten te plukken, dan schopte Bhima tegen de stam tot de boom schudde en de vruchten en de plukkers tegelijk naar beneden kwamen. In vuistgevechten, in snelheid en in behendigheid konden ze niet tegen hem op. Hij pestte hen om zijn kracht te laten zien, zoals een kind dat doet, niet uit kwaadaardigheid.

Duryodhana, de oudste zoon van Dhritarashtra, zag die wonderlijke vertoningen van Bhima's kracht, en hij begon hem te haten. Uit onwetendheid en eerzucht maakte hij zich klaar voor een kwade daad. Niemand kon zich in kracht meten met Bhima, de tweede zoon van Pandu. Die moest dus met een list uit de weg worden geruimd. In zijn eentje daagde Bhima er honderd van hen uit. Als hij in de tuin sliep, zou Duryodhana hem in de stroom van de Ganga gooien. Daarna zou hij Bhima's oudste broer Yudhishthira en zijn jongere broer Arjuna gevangen zetten, en dan zou hij alleen regeren, zonder dat iemand hem nog dwarszat.

Van toen af lag Duryodhana voortdurend op de loer naar een kans om Bhima kwaad te doen. Ten slotte liet hij op een mooie plek aan de oever van de Ganga, die Pramanakoti heette, een paleis bouwen om er in het water te spelen. Het werd behangen met laken en andere kostbare stoffen, er kwam vermaak van alle soorten in en uitgelezen eten, en op het dak wapperden vlaggen. Het heette het waterspelhuis. Bekwame koks maakten er allerlei gerechten klaar. Toen alles gereed was, lieten de opzichters het Duryodhana weten, en hij zei tegen de Pandava's: 'Laten we allemaal naar de oever van de Ganga gaan, waar de bomen staan en de bloemen bloeien, en daar in het water spelen.' Yudhishthira stemde toe. De zonen van Dhritarashtra en de Pandava's stegen op olifanten en in wagens en verlieten samen de hoofdstad.

Bij het paleis stuurden de prinsen hun bedienden weg. Ze keken rond in de tuinen en de bosjes en gingen naar binnen. De muren en de plafonds waren glad gepleisterd en mooi beschilderd, de vensters waren sierlijk en de fonteinen prachtig, en hier en daar lagen vijvers met helder water vol bloeiende lotussen, met bloemen langs de randen die de lucht met hun geur vulden. De Kaurava's en de Pandava's gingen zitten, genoten van wat er voor hen klaarstond, speelden en staken elkaar hapjes toe. Maar Duryodhana had een krachtig gif door een deel van het eten gemengd, om Bhima uit de weg te ruimen. Hij had honing op zijn tong en een scheermes in zijn hart. Hij stond op en voerde Bhima als een vriend royaal van dat vergiftigde eten, en hij meende dat hij geslaagd was.

Daarna speelden de zonen van Dhritarashtra en van Pandu vrolijk samen in het water. Toen ze klaar waren, trokken ze witte kleren aan en deden allerlei sieraden om, en tegen de avond wilden ze, moe van het spel, uitrusten in het lusthuis bij de tuin. Bhima had de andere jongens in het water laten zwemmen en worstelen tot hij zelf uitgeput was, en toen hij uit het water kwam, ging hij

op de grond liggen. Het gif werkte al. De koele lucht verspreidde het door zijn hele lichaam, en hij verloor op slag het bewustzijn. Duryodhana bond hem vast met touwen van ranken en gooide hem in het water.

Bewusteloos zonk de zoon van Pandu naar de diepte, tot hij in het rijk van de naga's kwam, het slangenvolk. Naga's met giftanden vol venijn beten hem met duizenden tegelijk. Het plantengif in Bhima's bloed werd door het slangengif onschadelijk gemaakt. Overal hadden de slangen hem gebeten, behalve in zijn borst, want de huid daar was zo taai dat hun tanden er niet door konden.

Bhima kwam bij, brak zijn boeien en begon de slangen de grond in te drukken. Wie het overleefde, vluchtte naar Vasuki, de koning van de naga's. 'Koning,' zeiden ze, 'er is een man onder water gezonken, vastgebonden met touwen van ranken. Waarschijnlijk had hij gif gedronken, want toen hij tussen ons viel, was hij buiten bewustzijn. Maar toen we hem begonnen te bijten, kwam hij bij, brak zijn boeien en viel ons aan. Wilt u nagaan wie hij is?'

Vasuki ging naar de plek en zag Bhima. Onder de naga's was Aryaka, de grootvader van Kunti's vader. Aryaka zag zijn verwant en omarmde hem. Toen Vasuki alles gehoord had, was hij Bhima goedgezind. 'Hoe kunnen we hem een plezier doen?' zei hij tegen Aryaka. 'Laat hem geld en edelstenen krijgen, zoveel hij wil.'

'Koning van de naga's,' zei Aryaka, 'als u hem goedgezind bent, heeft hij geen rijkdom nodig. Laat hem drinken uit de vaten met de krachtdrank, dan wordt zijn kracht onmetelijk: in elk van die vaten zit die van duizend olifanten. Laat de prins drinken zoveel als hij kan.'

De koning van de naga's stemde toe, en de slangen begonnen met de riten die heil brengen. Bhima reinigde zich zorgvuldig, ging met zijn gezicht naar het oosten zitten en begon te drinken. In één teug dronk hij een vat leeg, en zo dronk hij acht vaten na elkaar, tot hij vol was. Ten slotte maakten de slangen een prachtig bed voor hem klaar, en hij ging er rustig op liggen.

Intussen waren de Kaurava's en de Pandava's na hun spel zonder Bhima naar Hastinapura vertrokken, de een te paard, de ander op een olifant, weer anderen in een wagen of een draagstoel. Onderweg zeiden ze tegen elkaar: 'Bhima is ons vast voorgegaan.' Duryodhana merkte dat Bhima ontbrak, en met een licht hart trok hij met zijn broers de stad in.

Yudhishthira, de oudste van de Pandava's, kende zelf geen kwaad of slechtheid, en hij dacht dat anderen even oprecht waren als hij. Uit liefde voor zijn broer ging hij naar zijn moeder, boog voor haar en zei: 'Moeder, is Bhima

thuisgekomen? Ik kan hem nergens vinden. Waar kan hij heen zijn? We hebben lang overal naar hem gezocht, in de tuinen en in de mooie bossen, maar we vonden hem niet. Toen dachten we dat hij ons allemaal voor was gegaan. We zijn ongerust hierheen gekomen. Waar is hij nu? Heb jij hem ergens heen gestuurd? Zeg het me, ik ben zo bang om hem. Hij lag te slapen, en daarna is hij niet meer gekomen. Ik denk dat hij niet meer leeft.'

Kunti gaf een schreeuw van schrik. 'Lieve jongen, ik heb Bhima niet gezien. Hij is niet bij mij gekomen. Ga snel terug en zoek hem met je broers.'

Toen liet ze Vidura roepen, de halfbroer van Pandu, die aan het hof de wijste raad gaf. 'Vidura, Bhima is verdwenen! Waar is hij heen? Zijn broers zijn allemaal uit de tuinen teruggekomen, alleen Bhima, mijn sterke Bhima, komt niet thuis. Duryodhana mag hem niet. Die Kaurava is sluw en kwaadaardig, laag en onbezonnen, en hij wil openlijk de troon. Ik ben bang dat hij in een vlaag van woede mijn lieveling heeft gedood. Dat doet me zo'n pijn, het brandt in mijn hart.'

'Zeg dat niet,' zei Vidura. 'Bescherm uw andere zonen goed. Als u de slechte Duryodhana beschuldigt, doodt hij misschien de zonen die u nog hebt. De grote wijze heeft gezegd dat al uw zonen lang zullen leven. Bhima komt terug, en dan zal hij u weer vreugde geven.' Vidura ging terug naar zijn eigen huis, en Kunti bleef in angst thuis bij haar kinderen.

Op de achtste dag werd Bhima wakker uit die slaap. De krachtdrank was helemaal verteerd, en hij voelde zich sterk boven alle maat. De naga's zagen dat hij wakker was en spraken hem moed in. 'De krachtdrank die je hebt gedronken, geeft je de kracht van tienduizend olifanten. Niemand zal je nu nog in een gevecht kunnen verslaan. Baad in dit heilige water, dat heil brengt, en ga naar huis. Je broers zijn ontroostbaar om je.'

Bhima reinigde zich met een bad in dat water. Hij trok witte kleren aan en deed kransen van witte bloemen om, en hij at van de paramanna, de zoete rijstpap die de naga's hem aanboden. Met hemelse sieraden om ontving hij de eerbewijzen en de heilwensen van de slangen. Hij groette hen op zijn beurt en steeg op uit de diepte. De naga's droegen de Pandava omhoog uit het water, zetten hem neer in dezelfde tuinen waar hij had gespeeld, en voor zijn ogen verdwenen ze.

Zodra hij weer op aarde stond, rende Bhima naar zijn moeder. Hij boog voor haar en voor zijn oudste broer en rook aan de kruin van zijn jongere

broers, en zijn moeder en al zijn broers sloegen hun armen om hem heen. 'Wat een vreugde vandaag, wat een vreugde!' riepen ze keer op keer.

Bhima vertelde zijn broers alles over de laagheid van Duryodhana, en over wat hem in de wereld van de slangen aan geluk en ongeluk was overkomen. 'Zwijg hierover,' zei Yudhishthira. 'Vertel het aan niemand. Vanaf vandaag moeten jullie elkaar goed beschermen.' Vanaf die dag waren ze allemaal op hun hoede, Yudhishthira zelf ook. En om te voorkomen dat de zonen van Kunti ooit onvoorzichtig werden, gaf Vidura hun voortdurend wijze raad.

Enige tijd later mengde Duryodhana opnieuw gif door Bhima's eten, vers en scherp en dodelijk. Maar Yuyutsu, de zoon die Dhritarashtra bij een vaishya-vrouw had, was bevriend met de Pandava's en waarschuwde hen. Toch slikte Bhima het zonder aarzelen door, en hij verteerde het helemaal. Hoe krachtig het gif ook was, het deed Bhima niets.

Toen ook dat gif niet had gewerkt, gaven Duryodhana, Karna, die bij de suta's was opgegroeid, en Shakuni, de broer van Gandhari, hun kwade plan niet op. Samen verzonnen ze nog vele andere manieren om de Pandava's te doden. De Pandava's wisten van elke list, maar op aanraden van Vidura hielden ze hun woede in.

Intussen zag koning Dhritarashtra dat de Kuru-prinsen hun tijd verlummelden en baldadig werden. Hij gaf hun een leraar, Kripa, die in een pol riet was geboren en de Veda's goed kende, en bij hem begonnen ze de wapens te leren hanteren.

Kripa en Kripi

'Brahmaan,' zei Janamejaya, 'vertel me alles over de geboorte van Kripa. Hoe kon hij uit een pol riet voortkomen? En waar kreeg hij zijn wapens vandaan?'

En Vaishampayana vertelde.

Er was een rishi uit het geslacht van Gautama die Sharadvat heette, en hij werd geboren met pijlen in zijn hand. Hij had een bijzondere aanleg voor de wapenkunst, en voor geen enkele andere kennis. Al zijn wapens verwierf hij door ascese, zoals brahmanen in hun leerjaren door ascese de Veda verwerven. Met zijn wapenkunst en zijn ascese joeg hij zelfs Indra angst aan. Indra riep een apsara bij zich die Janapadi heette, een danseres uit de hemel van de goden, en

stuurde haar naar hem toe. ‘Doe je uiterste best om zijn ascese te verstoren,’ zei hij.

Janapadi ging naar de mooie hermitage waar Sharadvat met zijn boog en zijn pijlen woonde, en begon de asceet te verleiden. Ze was mooier dan wie ook op aarde, en ze was alleen in dat woud, gekleed in één enkele doek. Toen Sharadvat haar zag, werden zijn ogen groot. Zijn boog en zijn pijlen gleden hem uit de handen, en zijn hele lichaam beefde. Maar hij had de standvastigheid en de geestkracht van een asceet, en hij bracht genoeg geduld op om de verleiding te weerstaan. Alleen was de opwinding zo plotseling over hem gekomen dat zijn zaad hem ontsnapte zonder dat hij het merkte. Hij liet zijn boog, zijn pijlen en zijn hertenvel achter en vluchtte weg van de apsara. Zijn zaad was op een pol riet gevallen en had zich in tweeën gedeeld, en daaruit werd een tweeling geboren.

Koning Shantanu, de vader van Bhishma, was in die wouden op jacht, en een van de soldaten in zijn gevolg vond de twee kinderen. Hij zag de boog, de pijlen en het hertenvel op de grond liggen en dacht dat het de kinderen moesten zijn van een brahmaan die in de wapenkunst bedreven was. Hij nam de kinderen op, met de boog en de pijlen, en liet de koning zien wat hij gevonden had. Shantanu kreeg medelijden met hen. ‘Laat dit mijn kinderen worden,’ zei hij, en hij nam hen mee naar zijn paleis. Hij voltrok voor hen de riten die bij een geboorte horen en voedde hen op, en hij noemde hen Kripa en Kripi, omdat hij hen uit mededogen, uit kripa, had grootgebracht.

Sharadvat had zijn hermitage verlaten en zette elders zijn studie van de wapenkunst ijverig voort. Met het innerlijk oog dat zijn ascese hem gaf, zag hij dat zijn zoon en zijn dochter in het paleis van Shantanu woonden. Hij ging naar de koning en vertelde hem alles over hun afkomst. Daarna leerde hij Kripa de vier takken van de wapenkunst, en nog veel meer kennis, met al haar geheimen en verborgen bijzonderheden. In korte tijd werd Kripa een vermaard leraar in de wapens, en de honderd zonen van Dhritarashtra, de Pandava’s, de Yadava’s, de Vrishni’s en vele prinsen uit andere landen kwamen bij hem in de leer.

De ring in de put

Bhishma wilde de prinsen een betere opleiding geven, en hij zocht een leraar die de wapenkunst volkomen beheerste. Alleen iemand met een scherp verstand en een grote naam, een meester in de wapens met de kracht van een god, mocht de Kuru-prinsen onderwijzen, vond hij. Ten slotte viel zijn keus op Drona, de zoon van Bharadvaja, die alle Veda's kende.

'Brahmaan,' vroeg Janamejaya, 'hoe werd Drona geboren? Hoe en waar kreeg hij zijn wapens? Hoe en waarom kwam hij bij de Kuru's? Wiens zoon was hij, dat hij zoveel kracht had? En hoe werd zijn zoon Ashvatthama geboren, die met de wapens zijn gelijke niet had? Ik wil het allemaal horen. Vertel het me uitvoerig.'

En Vaishampayana vertelde verder.

Bij de bron van de Ganga woonde een grote rishi, Bharadvaja, die zich zonder ophouden aan de strengste geloften hield. Op een dag, lang geleden, wilde hij het agnihotra brengen, het offer in het heilige vuur, en hij ging met vele andere rishi's naar de Ganga om te baden. Toen hij bij de oever kwam, zag hij Ghritachi, een apsara, jong en mooi, die er even eerder was gekomen. Ze had gebaad en kwam uit het water, met trots in haar blik en een wellustige loomheid in haar houding. Terwijl ze zacht over de oever liep, raakte haar losse kleed verschoven. De rishi zag het, en een brandend verlangen greep hem. Door de hevigheid van zijn opwinding ontsnapte hem op hetzelfde ogenblik zijn zaad. Hij ving het meteen op in een vat, een drona, en uit het zaad dat de wijze Bharadvaja zo in dat vat bewaarde, werd Drona geboren. Het kind bestudeerde alle Veda's en alle kennis die erbij hoort.

Bharadvaja, die de wapenkunst als geen ander beheerste, had eerder het vuurwapen, het wapen van Agni, aan de vermaarde Agnivesha geleerd. Nu gaf de rishi Agnivesha, die uit het vuur geboren was, de kennis van dat wapen door aan Drona, de zoon van zijn leraar.

Er was een koning, Prishata, die een goede vriend van Bharadvaja was. In die tijd kreeg Prishata een zoon, Drupada, die ook Yajnasena werd genoemd. Elke dag kwam Drupada naar de hermitage van Bharadvaja om met Drona te spelen en samen met hem te studeren. Toen Prishata stierf, werd Drupada koning van de noordelijke Panchala's. Rond diezelfde tijd ging ook Bharadvaja op naar de hemel van de goden. Drona bleef in de hermitage van zijn vader

wonen en wijdde zich aan de ascese. Hij kende de Veda's en alles wat erbij hoort, en door zijn ascese had hij al zijn kwaad verbrand. Zoals zijn vader hem had opgedragen, en omdat hij een zoon wilde, trouwde hij met Kripi, de dochter van Sharadvat. Kripi deed altijd het goede, verzorgde het agnihotra en hield zich aan de strengste ascese, en ze kreeg een zoon. Zodra hij geboren was, hinnikte hij als Uchchaihshravas, het hemelse paard. Een stem uit de lucht hoorde die kreet en zei: 'De stem van dit kind is overal te horen geweest, als het hinniken van een paard. Daarom zal het Ashvatthama heten: hij met de stem van een paard.' Drona was gelukkig met zijn zoon. Hij bleef in de hermitage en legde zich toe op de studie van de wapens.

Toen hoorde Drona dat Parashurama, Rama met de bijl, de zoon van Jamadagni uit het geslacht van Bhrigu, die de kshatriya's had uitgeroeid, al zijn rijkdom aan brahmanen wilde weggeven. Parashurama bezat alle kennis, en geen wapendrager kon zich met hem meten; Drona had gehoord van zijn wapenkunst en van zijn hemelse wapens. Hij verlangde naar die wapens, en ook naar zijn kennis van de dharma. Met zijn leerlingen, die allemaal hun geloften en hun ascese trouw waren, trok hij naar het Mahendragebergte. Daar vond hij Parashurama, geduldig en volkomen meester over zijn geest. Drona ging met zijn leerlingen naar hem toe, noemde zijn naam en vertelde dat hij uit het geslacht van Angiras kwam. Hij raakte met zijn hoofd de grond en vereerde Parashurama's voeten, en hij zag dat die alles had weggegeven en op het punt stond zich in het woud terug te trekken.

'Ik ben uit Bharadvaja voortgekomen, maar niet uit het lichaam van een vrouw,' zei Drona. 'Ik ben een brahmaan van hoge geboorte en ik heet Drona. Ik kom naar u omdat ik uw rijkdom wil.'

'Welkom, brahmaan,' zei Parashurama. 'Zeg me wat je wilt.'

'Ik vraag om uw rijkdom die niet vergaat.'

'Mijn goud en alle andere rijkdom die ik had, heb ik aan brahmanen gegeven. En deze aarde, tot aan de zee, met haar steden als een bloemenkrans om haar heen, heb ik aan de rishi Kashyapa gegeven. Nu heb ik alleen nog mijn lichaam en mijn kostbare wapens. Mijn lichaam of mijn wapens, ik wil je het een of het ander geven. Zeg wat je wilt hebben, dan krijg je het. Zeg het snel!'

'Nazaat van Bhrigu, geef me al uw wapens,' zei Drona, 'met de geheimen van het werpen en het terugroepen.'

'Goed,' zei Parashurama, en hij gaf Drona al zijn wapens, de hele wapenkunst met al haar regels en geheimen. Drona nam alles aan, voelde zich rijk beloond en ging op weg naar de stad van zijn vriend Drupada.

Hij verscheen voor de koning en zei: 'Ik ben het, je vriend.'

Drupada kon die woorden slecht verdragen. Dronken van trots op zijn rijkdom fronste hij zijn wenkbrauwen van woede, en met rode ogen zei hij: 'Brahmaan, veel verstand heb je niet, dat je me zomaar komt vertellen dat je mijn vriend bent. Onnozele, grote koningen kunnen nooit bevriend zijn met zulke ongelukkige armoedzaaiers als jij. Het is waar, vroeger waren we vrienden, want toen stonden we er allebei hetzelfde voor. Maar de tijd, die alles slijt, slijt ook vriendschap. In deze wereld blijft vriendschap nooit voor altijd in een hart. De tijd slijt haar weg, en woede maakt haar kapot. Klamp je niet vast aan die versleten vriendschap. Denk er niet meer aan. De vriendschap die ik met jou had, diende een bepaald doel. Er kan geen vriendschap bestaan tussen een arme en een rijke, tussen een geleerde en een ongeletterde, tussen een held en een lafaard. Waarom wil je dat onze vroegere vriendschap blijft bestaan? Tussen mensen die even rijk of even machtig zijn, kan vriendschap bestaan, of vijandschap. Een arme en een rijke kunnen geen vrienden zijn en zelfs geen ruzie met elkaar maken. Wie van lage afkomst is, kan nooit de vriend zijn van iemand van hoge afkomst, wie geen wagenstrijder is nooit de vriend van een wagenstrijder, en wie geen koning is, kan nooit een koning als vriend hebben. Waarom wil je dan dat onze vroegere vriendschap blijft bestaan?'

Drona werd woedend. Hij dacht even na en nam een besluit. Hij had de hoogmoed van de koning van Panchala gezien, en hij wilde die voorgoed breken. Haastig verliet hij de hoofdstad van de Panchala's en ging op weg naar Hastinapura, de stad van de Kuru's.

In Hastinapura woonde hij een tijd onopgemerkt in het huis van zijn zwager Kripa. Tussen de lessen van Kripa door leerde Drona's zoon Ashvatthama de zonen van Kunti met de wapens omgaan, maar nog niemand wist hoe bedreven hij was.

Op een dag trokken de jonge prinsen samen de stad uit. Buiten Hastinapura speelden ze met een bal en zwierven ze vrolijk rond. Toen viel de bal in een put. De prinsen deden alles om hem eruit te krijgen, maar het lukte niet. Ze keken elkaar beschaamd aan, en omdat ze niet wisten hoe ze hem moesten terugkrijgen, werden ze steeds ongeruster. Juist toen zagen ze vlakbij een brahmaan, donker van huid, vervallen en mager, die het agnihotra had gebracht en

zijn dagelijkse riten had voltooid. De prinsen hadden de moed al opgegeven en gingen om hem heen staan. Het was Drona. Hij zag dat het de prinsen niet lukte, en hij wist wat hij zelf kon. Hij glimlachte een beetje.

'Schande over jullie kshatriya-kracht,' zei hij, 'en schande over jullie wapenkunst! Jullie zijn geboren in het geslacht van Bharata, en jullie krijgen een bal niet uit een put? Als jullie me vandaag een maaltijd beloven, haal ik met deze grassprieten niet alleen de bal op die jullie kwijt zijn, maar ook deze ring, die ik er nu in gooi.' Hij deed zijn ring af en gooide hem in de droge put.

'Brahmaan, u vraagt om een kleinigheid,' zei Yudhishthira, de oudste zoon van Kunti. 'Als Kripa het goedvindt, krijgt u van ons genoeg om er uw hele leven van te leven.'

'Dit handvol lang gras geef ik met mijn mantra's de kracht van wapens,' zei Drona. 'Kijk, deze sprieten kunnen wat geen ander wapen kan. Met de ene spriet doorboor ik de bal, met een tweede die eerste spriet, met een derde de tweede, en zo trek ik de bal aan een ketting van sprieten naar boven.'

Het ging precies zoals hij gezegd had. De prinsen stonden versteld, en hun ogen werden groot. 'Geleerde brahmaan,' zeiden ze, 'haal nu ook de ring op, en wacht er niet mee.'

Toen nam Drona een boog en een pijl, schoot de pijl door de ring en haalde hem in één keer boven. Kalm gaf hij de verbaasde prinsen de ring, die nog aan zijn pijl stak.

'We buigen voor u, brahmaan,' zeiden de prinsen. 'Niemand anders kan zoiets. We willen weten wie u bent en wiens zoon. Wat kunnen we voor u doen?'

'Ga naar Bhishma,' zei Drona, 'en beschrijf hem hoe ik eruitzie en wat ik kan. Hij zal me herkennen.'

'Goed,' zeiden de prinsen. Ze gingen naar Bhishma, vertelden hem wat de brahmaan had gezegd en beschreven zijn wonderlijke kunst. Bhishma begreep meteen dat het niemand anders dan Drona kon zijn, en hij zag in hem de beste leraar voor de prinsen. Hij ging zelf naar hem toe, heette hem eerbiedig welkom en nam hem mee naar het paleis. Daar vroeg hij hem tactvol waarom hij naar Hastinapura was gekomen, en Drona vertelde hem alles.

'Lang geleden ging ik naar de grote rishi Agnivesha, want ik wilde zijn wapens van hem krijgen en de wapenkunst leren. Ik diende mijn leraar en woonde vele jaren bij hem als een eenvoudige leerling, met mijn haar samengekoekt tot strengen. In die tijd woonde daar met hetzelfde doel ook de prins van

Panchala, Yajnasena, met wie ik al in de hermitage van mijn vader had gespeeld. Al die jaren woonden we samen; van jongs af aan was hij mijn vriend, hij zocht altijd mijn welzijn, en ik hield veel van hem. Om mij een plezier te doen zei hij vaak: "Drona, ik ben het lievelingskind van mijn vader. Als de koning mij tot koning van de Panchala's wijdt, zal het koninkrijk van jou zijn. Dat beloof ik je plechtig, vriend. Mijn heerschappij, mijn rijkdom en mijn geluk zullen allemaal van jou afhangen." Toen kwam de tijd dat hij vertrok. Hij had zijn studie voltooid en ging terug naar zijn land. Ik nam met eerbied afscheid van hem, en zijn woorden ben ik nooit vergeten.

Enige tijd later trouwde ik met Kripi, die haar haar kort droeg, een verstandige vrouw die zich aan strenge geloften houdt en altijd bezig is met het agnihotra, met offers en met ascese. Zij baarde mij Ashvatthama, een jongen vol kracht en glans, en ik was even blij met hem als mijn vader met mij was geweest.

Op een dag zag Ashvatthama, toen hij nog klein was, hoe de zonen van rijke mensen melk dronken, en hij begon te huilen. Ik raakte zo van streek dat ik niet meer wist waar ik het zoeken moest. Ik wilde geen koe vragen aan iemand die er maar een paar had, want als die mij er een gaf, zou hij zijn offers niet meer kunnen brengen en zijn dharma schaden. Dus zocht ik een koe bij iemand die er veel had, en daarvoor trok ik van land tot land. Maar het was tevergeefs: ik kreeg nergens een melkkoe. Toen ik met lege handen terugkwam, gaven een paar speelkameraadjes mijn zoon water met rijstmeel erdoor. De arme jongen dronk het op, dacht dat het melk was en begon van blijdschap te dansen. "Ik heb melk gedronken!" riep hij. "Ik heb melk gedronken!" Ik zag hem dansen tussen die kinderen, die lachten om zijn onnozelheid. En ik hoorde de bemoeials spotten: schande over die arme Drona, die geen moeite doet om iets te verdienen, en wiens zoon water met meel voor melk aanziet en ervan danst. Ik was buiten mezelf en maakte mezelf verwijten, en ten slotte besloot ik dat ik nooit uit hebzucht iemands dienaar zou worden, want dat is altijd verachtelijk, ook al zouden de brahmanen me verstoten en veroordelen.'

Drona keek Bhishma aan. 'Met dat besluit nam ik mijn zoon en mijn vrouw mee en ging naar Drupada, om onze oude vriendschap. Ik had gehoord dat hij tot koning was gewijd, en ik voelde me de gelukkigste man ter wereld. Ik dacht aan onze vriendschap en aan zijn eigen woorden, en vol vertrouwen liep ik op mijn lieve vriend op zijn troon af, zoals een vriend dat doet, en zei: "Ik ben het, je vriend!" Maar Drupada lachte me uit en joeg me weg alsof ik een

ordinaire kerel was. Dat ik weinig verstand had, zei hij, dat de tijd vriendschap slijt, dat vriendschap alleen tussen gelijken kan bestaan en dat wie geen koning is, geen koning als vriend kan hebben. "Ik herinner me niet dat ik je ooit mijn koninkrijk heb beloofd," zei hij. "Maar brahmaan, ik kan je voor één nacht eten en onderdak geven."

Toen ging ik haastig weg, met mijn vrouw, en ik zwoer iets wat ik ook zal doen, en niet pas over lange tijd. Drupada heeft me beledigd, Bhishma, en vol woede ben ik naar de Kuru's gekomen, want ik zoek verstandige en gehoorzame leerlingen. Ik ben hier om te doen wat u wilt. Zeg me wat ik moet doen.'

'Span uw boog, brahmaan,' zei Bhishma, 'en maak de Kuru-prinsen bedreven in de wapens. Laat de Kuru's u eren, en geniet in hun huis naar hartenlust van elk gemak. U bent de onbetwiste heer over alle rijkdom van de Kuru's, over hun heerschappij en hun koninkrijk. Vanaf vandaag zijn de Kuru's van u. Beschouw wat u in uw hart draagt als al volbracht. Dat we u hebben gevonden, is ons geluk, en met uw komst bewijst u mij een grote gunst.'

. . .

HOOFDSTUK ÉÉN van *De leerjaren*, boek 2 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/de-leerjaren/de-ring-in-de-put/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *Het toernooi*, staat op mahabharata.nl/lezen/de-leerjaren/het-toernooi/. Het hele boek is als PDF en EPUB te downloaden op mahabharata.nl/lezen/de-leerjaren/. Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.